

ТЕМУР ДАВОМАТ

Жарангласин
уйғур дутори

Тошкент — 1993
Узбекистон Республикаси Фанлар академиясининг
«Фан» нашриёти

Темур Давомат — Хитой Халқ Жумҳурияти Шингжонг — Уйғур мухтор ноҳияси халқ ҳукуматининг раиси. Хитой Коммунистик фирқаси Марказий Қўмитаси аъзоси. Умумхитой мажлиси доимий қўмитаси аъзоси. Муҳтарам Темур Давомат нафақат давлат арбоби, балки дилбар шоир, уйғур классик адабиётининг жонкуяр тарғиботчиси. Уйғурдистондаги «Қутадғу билик» илмий жамиятининг раиси ҳамда таниқли шоир, бир неча тўпламлар муаллифи ҳамдир.

Ушбу мажмуа — уйғур шоирининг ўзбек тилидаги илк тўплами.

Мутаржимлар

Карим Бахриев, Муҳаммад Ҳамроев

Муҳаррир — АСРОР САМАД

Терингга берилди 15.11.92. Босишга рухсат этилди 29.01.93. Формати 84×108¹/₆₄. Босма тобоқ 2,52. Нашр тобоқ 3,0. Жами 12.000 нусха. Буюртма № 2481. Баҳоси шартнома асосида.

Ўзбекистон Давлат матбуот қўмитаси ҳузуридаги Тошкент китоб-журнал ишлаб чиқариш фабрикасида босилди. Тошкент, Юнусобод даҳаси, Муродов кўчаси, 1.

Д 0605010206 — 575
М 355 (04) — 92 рез. 92

ISBN 5-640-01291-9

© «Нур» ИИЧБ, 1993

КАЛОМИ АВВАЛ ЎРНИДА

Шинжон уйгур мухтор ўлкаси халқ ҳукуматининг раиси, Жунго коммунистик партиясининг арбобларидан бири Темур Давомат шеъриятга ихлос қўйган ижодкорлардан. Ҳозиргача шоирнинг уч шеърий тўплами эълон қилинди.

«Мен шеъриятда мумтоз шоир бўлмасамда, шеъриятсиз ҳаётимни тасаввур қилолмайман, — дейди шоир «Тиёншон шодлиги» тўпламига ёзган сўзбошида, — изланмаслик, фикрсизлик ёки ёзмасликдан ёмон нарса бўлмаса керак. Мен ҳамиша изланишни, фикрлашни ва шуларнинг натижаси ўлароқ бир оз ёзишни ҳам афзал деб биламан».

Шоирнинг она юрт замини, ташвишлари-ю, одамлари ҳақидаги бир кўринишда оддий, деҳқоннинг фикри каби ғуборсиз ва бир оз жозибали шеърлари ўқувчини лоқайд қолдирмайди.

Адиб шеър ёзиш билан бирга ўлкадаги адабий жараёнда ҳам фаол иштирок этади. У туркий халқларнинг оламшумул бойлиги бўлган классик мерос намуналарини йиғиб нашр қилиш, буюк алломаларнинг мақбараларини таъмирлаш ва уларнинг хотираларига бағишлаб йиғинлар ўтказиш каби савоб ишларнинг ташаббускоридир.

Туну—кун халқ дарди билан ҳамнафас шоир ва давлат арбоби Темур Давоматнинг шеърларидан тузилган бир гулдастани сиз муҳтарам назм мухлислари эътиборига ҳавола қилмоқчимиз. Мазкур тўпламдаги ўзбекчалаштирилган шеърлар бугунги мавжуд алифбо билан бирга, туркий халқлар қадимдан фойдаланиб келган, уйғур халқи то шу кунгача фойдаланиб келаётган оддий ва қулай араб алифбосида ҳам ёзилди. Бу имло дасхатининг муаллифи сифатида бундайин савоб ишга саъй қилиб, шеърят мухлисларини хурсанд қилиш умидида

Муҳаммад Ҳамроев

Қ А Ш Қ А Р

Ассалом, бахти ёр, эй гўзал Қашқар,
Ассалом, навбаҳор фаслидай манзар.

Ҳар қадам остонангдан кирганимда,
Қадрдон деҳқонингни кўрганимда,
Сўнгсиз хаёлларга чўмарман ширин,
Дилни умидларга кўмарман ширин...
Шу ишчан, оқ кўнгил халқ кулса

дерман,

Фароғат дамларда айш сурса дерман.

О, кеча бало-қазо йилларида
Истаклар осмондай тўзиб кетгандир.
Қалдирғоч минг хилда уя солганда
Шамоллар инини бузиб кетгандир...
Азиз остонангдан кирдим у бугун
Бир олам шодмонлик босди ўйимни.
Эҳтиром, туйғулардан тошди дарё,
Тўлқини ювиб ўтсин гул бўйингни.
Халқингнинг лабларида кулгу кўрсам,
Туманда тўлқинланиб кулгу оқур.
Гул рангидай ҳаёт ранги тансиқ бўлса,
Боғларинг жамолида чақнаса нур.

Ҳаяжон хаёл билан сирлашди,
Хаёллар асрлардан суҳбат очди.
Асрлар бирин-кетин тушди гапга,
Тиллодай тарихингдан кўз қамашди.
Илму фан бобида сен Чўлпон эдинг,
Беҳисоб юлдуз сенга тикилмоқда.
Фаробий, Маҳмуд чақнаб осмонингдан,
Сирларинг даштига нур тўкилмоқда.
Ҳожиб, Машраб, Нисорий ўсган сенда,
Фаросат газнасига ганжлар тўккан.
Асрлар гултожига ёқут безак
Ато қилиб, тарихингни зарда битган.
Нозугим ўйнаб ўсган Туман бийи,
Ҳали ҳам ёд этдингми шу қизингни?
Икки юз ёшга кирган кекса макон,
Қўрғинг келмоқдами Нозугимингни?
Уш икки мақом сенда таралганди,
Қаддингки осмон қилган Омонниси.
Қаршимда олтин тори жаранглайди,
Созингдан мақомларни пайдо қилса.
Одобли, диёнатли халқинг шундоқ,
Қошида ҳуру филмон уюладир.

Меҳмондўст, дилкаш инсон, латофатинг
Қалбимга кавсар бўлиб қуюладир.
Хуш ҳунар, санъат билан танилгансан,

Мен эмас, олам сенга қойил эрур.
Таомлар, меваларинг шунча ширин,
Жаннатнинг неъматидек туюладир.
Ғурурим, шавкатимнинг тожи сен,
Дайдимасмиз, бирлигимиз боши сен.
Қул, Қашқар замон берсин

фароғатдан,
Бу кулгунг то абад ҳеч узилмасин.
Тожингда ёқут жомдай зийнатларинг
Сақлансин, то абад ҳеч бузилмасин,
Халқларинг ўсгин, дейди сени Қашқар,
Қанотлан, учгин кўкка қани, Қашқар.

1981 йил.

ТАНТАНА

«Таклимакондан нефть чиқди», деб
Дилни шодлаб келди хушхабар.
Ташна бўлиб, жим ўтиролмаб
Кўк ер томон айладим сафар.

Кўкка интиқ фавворалардан
Дил суюниб кетди шу қадар.
Нефтчиларни бағримга босиб
Дедим: «Сенга муборак зафар!»

Таклимакон оловин олмоқ
Орзу эди азалдан буён.
Муддаолар амалга ошди,
Рост айланиб бул чархи замон.

Аждодларга сирин очмаган
Тилсимнинг ҳам сири сочилди.
Кучимизга айтиб тасаддуқ,
«Мен сахий», — деб қўйни очилди.

Тантанага, шодликка тўлди
Торим, Зарафшон, Юрунгқош бўйи.
Ноғорани чалди бурғу, моторлар
Қизиб кетди жуда жанубнинг тўйи.

Торим бўйларида учмоқда ёвқур
Ғолиб авлодимнинг ҳормас
дулдули.

Қучоғин очмоқда жануб халқига
Коммунизмнинг кенг ва равон йўли.

Бугун шодмонлигим ўзгача менинг,
Қоним томиримда қилар тантана.
Билдимки, ҳали бу шодлик
арафасидир,
Ҳақиқий қувончлар олдинда яна.

1977 йил.

ҚҰШИҚЧИМИЗ ДИЛБАРГА

Дунё саҳна­сига чиқ­динг мар­дона
О­во­зинг­дан ден­гиз ка­би чай­қал­ди жа­ҳон.
Ва­та­ним ша­раф­га кў­мил­ди я­на,
Тил­ло­дан тож кий­ди Тан­гри­тоғ, она.

О­во­зинг бул­бул­ни э­с­лат­ди мен­га,
Лар­зон ҳис­си­ёт­ли ва тўл­қин­си­мон.
Қал­бим­дан сал­лам­но ай­та­ман сен­га,
Юр­тинг­да қўз­ға­динг ғу­рур, ҳая­жон.

Бил­гил­ки, юр­тинг куй, қў­шиқ ма­кони,
Му­борак бағ­ри­да ту­ғил­динг, ўс­динг.
Лар­зонинг, унинг­ни ан­гла­ди дунё,
Фар­занд­лик бур­чинг­ни сен ан­глаб ўт­динг.

О­ҳанг­га дил бер­динг, дилинг ёл­қин­ли,
Энг юк­сак маъ­во­га ўр­ла қалб о­ша.
Дунё­га юз­лан­гин, юрт­дош, ва­тандош,
Нур ва куй ру­ҳи­га ин­ти­либ я­ша.

Шу, куй о­ҳанг­и­да куй­лай­ди дил­бар,
Уй­ғур дўп­пи­си­да ча­ман­нинг гу­ли.
Гў­зал­лик ман­гу­га бўл­син сен­га ёр,
Сен — уй­ғур фар­занди, Ва­тан бул­бу­ли.

ИТТИФОҚЛИК ҚУШИҒИ

Тўлқинли Торим ҳам оқади тинмай,
Юксак Тангриноғим турар баҳайбат.
Тарих синовидан ўтди қоқилмай
Миллий иноқлигу дўстлик ҳамма вақт.

Жангу ҳаловат қошида иноқ
Бўлса ҳар миллат яшайди қувноқ.
Жаҳонга боқинг, олға интилинг,
Терлар тўкилсин, бўлинг иттифоқ.
Иттифоқлик жон,
иноқлик дармон.
Иттифоқлик кучли,
эл учун ҳам шон.

Шинжон яхши деб мақтагай ҳамма,
Бой Шинжон энди гул очар баёт.
Гўзал келажакка иноқлар етар,
Мақтовга учма, бўлгил эҳтиёт.

КЕТМОНИМ

Ишчан ота-бобомдан мерос қолғон
кетмоним,
Бир умрлик баҳтимга мазмун солғон
кетмоним.

Чопаверсам қанчалик шунча кучга тўламан
Олтин уюб пахтадан тоғ айлагон кетмоним.

Ювар кумуш терларим гар дилимга чанг
қўнса,
Узинг менга бергайсан ҳалол оқ нон,
кетмоним.

Гиёҳ унмас чўлларда боғу бўстон яратиб
Гўзалликда жаннатни қотирдинг данг,
кетмоним.

Асли нозу неъматнинг «очил дастурхони»
сен
Сенинг билан ушалгай ҳар не армон,
кетмоним.

1963 йил, май.

ЯШНА, ЯШИЛ ТУРПОН

Хусайни-ю

Соҳиби...

Эҳ, қадим диёрнинг узуми пишди,
Шохлар кўтаролмай эгилиб тушди.

Гавҳардан ҳам

Ёқутдан ҳам

Ширин узумдан мастдир киши,

Кўнглинг ҳапқиради,

Товланса кишмиши.

Воҳ, узумчи қиз кулар қаҳқаҳлаб,

Парилар овози кетди жаранглаб,

Ҳосилни улуғлаб,

Бойликни қутлаб,

Қўшиқда сархушлик, шодлик куйланар,

Қизнинг ўзи эса маъюс ўйланар.

Яшна, равнақ топ, эй яшил Турпон

Сен олам бағрида яшнаган Бўстон.

САЛИМ БОБО

«Қорамой қўшиқлари»дан

У ўзининг она тилида
«Қорамой» деб қўйди нефтга ном.
Нефть шаҳри, сен учун бу чол
Терлар тўкди не тарам-тарам.

Салим бобо нур билан ўтнинг
Сиймосидир тарих сўзида.
Қорамойнинг — нефтнинг оловин
Кўрдим унинг оташ юзида.

САЛИМ БОБО

«Қорамой қўшиқлари»дан

Қандай келиб қолди бу бобо
Чингиз тоғи этакларига?
Шу оловли жойларда наҳот
Чора излар истакларига?!

Аввал Одам Ато келгандир,
Салим бобо унинг тўнғичи.
Кейин бунга шошдилар талай
Соҳиб бўлиб, ер излагувчи.

Қўли билан талай уйларнинг
Чироғига янги мой қўйди.
Шу мард, доно, ақлли бобо
Кечаларни нур билан ювди.

ЭНГ ҚАДИМ

«Қорамой қўшиқлари»дан

Чўл қад кўтарган энг қадим шаҳар,
Хаяжон ичида кездим кўчангни,
Нефтчи ботирлар шаънига асар
Ёғдирдим кўрганда йўлу боғчангни.

Ватаннинг қучоғи сўнгсиз, бепоён.
Осмони ифорли, тупроғи олтин.
Чексизлик ичида сен жўшқин парча,
Сира ҳарорати туганмас ёлқин.

Оловнинг ўт ёқмас кимнинг қалбида,
Севиимас ким меҳнат мўъжизотидан.
Жаннатга айланиб борар саҳролар,
Танг қолдим одамнинг кароматидан.

СЕВГИ БУЛОҚЛАРИ

«Қорамой қўшиқлари»дан

Минг булоқ, ўн минг булоқ қайнаб
Оловли оқим ясаб, несиқ сочиб. чиқар,
Ватаннинг томирига тараб борар,
Хўжалик жисмига жонлар очиб.

Қорамой булоғи, деб айтсам агар,
Бундайин таъриф унга мос бир ялов.
Ватаннинг муҳаббати — нефтчининг
Ёрқинли юрагида ёнган олов.

ДЕҲҚОН КУЛГУСИНИ КҮР МАЙСАЛАРДА

Поёнсиз далаларда бўлиқ майса,
Ерга баҳмал ёйган каби товланади.
Куздаги мўл ҳосилдан дарак бериб,
Денгиздай таралади, чайқалади.

Кўр, одил ҳокимликдан кулган деҳқон,
Шодлиги майсаларга сингир учиб.
Шу тобда қанот қоқиб парвоз айлар,
Олтин соч тоғ устида хаёл қушим.

ДЕҲҚОН УЧУН

Деҳқон учун ўйлагин, дўстим,
Деҳқон учун сўзлагин, дўстим.
Деҳқон куйган оловда куюб,
Истагини кўзлагин, дўстим.

Жамиятни боғ десанг агар
Уни бўстон этгувчи деҳқон.
Чаккасидан ёрдириб ёмғир,
Ҳар майсага бағишлайди жон.

У тилайди баҳорни, ёзни,
Инсонларга неъмат бергайдир.
Саҳроларни боғ, чаман айлаб,
Хуш ифорли гуллар тергайдир.

Деҳқон асли шундай азиз халқ,
Вужудидан оқар фазилат.
Деҳқонни ким алдаса, дўстим,
Вайрон бўлиб қолгайдир абад.

ҚАБУЛ ҚИЛГИН САЛОМИМНИ

Соғиндим-ку, она юртим, жануб — олтин
диёримни,
Кўришга шунча термулдим гўзал ер,
гулузоримни.

Қанча тунни ухлаб чиқдим, гўзал тонгни
хаёл айлаб,
Симирай деб атир сочган хуш исли
боғ-ифоримни.

Бугун келганда шу фурсат сел бўлиб
шодлигим тошди,
Роҳат қилдим егандек зўр ширин-шарбат
аноримни.

Салом дейман, гўзал Торим, азиз Қашқар,
Хўтан, Корла,
Салом айтиб мард деҳқонларга эгай қадду
чиноримни.

Келаётир, ана, билдим элимнинг шавқидан
кулгу,
Чаманзор бўйича топдим дилимга чин
оромимни.

Кулар муз тоғ этагида булутни ҳайдаган
чўпон
Куйига жўр қилай деб ман олиб келдим
сеторимни.

Яна Оқсув — гуруч кони, Қизилсув — сут,
қимиз юрти,
Қабул қилгин сенга меҳрим юрак куйи —
саломимни.

ҚИЗИЛ ГУЛ

Қизил гулим, баргингга боқиб,
Кўз узолмай завқларга чўмсам.
Рангингда-ку, шафақнинг акси,
Мен шохингга булбулдай қўнсам

Хурлик учун оққан қизил қон
Ранг бергандир, чўғдай кўринасан.
Қизил гулим, аждодларга ошди меҳрим,
Қалбимнинг олқишига кўмиласан.

ВАТАН ТҮЙИГА

Ватан қўйни ям-яшил дунё,
Гилам ёзди кўм-кўк, дилрабо.
Тўй аҳлида шодлик намоеъ, —
Бу — давримнинг неъматимикин,
Ватанимнинг шавкатими ё.

Қўлни қўлга бериб ҳар миллат,
Яшар порлоқ, гўзал тонг учун.
Ҳар чехрадан сим-сим нур ёғар,
Қайғули дил ногоҳ ёришар
Ва свинар шу даврон учун.

Ота каби ва она каби
Фирқамиз кўп бизга меҳрибон.
Офтоб нурин таратгай алвон —
Бахт йўлини кўрсатиб доим
Қалбимизда қўзғар ҳаяжон.

Йўллар — равон, мақсад ёруғдир,
Олдинг бугун тизгинни қўлга.
Энди ишлар ҳамоҳанг, шўхдир,
Сабоқлардан миямиз тўқдир —
Жон тасаддуқ бу тўғри йўлга.

Давримизнинг шонли нишони
Бизни бошлар ғолиб курашга.
Қаҳрамонлик, шижоат билан,
Илм билан, фаросат билан
Тер тўкамиз элни безашга.

**ТАНГРИТОҒ ШОДЛИГИ
ҚАРАҒАЙНИНГ
ХИСЛАТИ**

Яшнар доим ям-яшил,
Иссиқ-совуқ демасдан
Севинар у элнинг қора
Қунидан ғам емасдан.

Ўзи ўсган диёрнинг
Совуғи-ю аёзи
Унга туюлар гўё —
Жаннатнинг баҳор, ёзи.

Тош бўлса ҳам тупроқда
Илдиз ёзар бемалол.
Ҳар иш тушса бошига
Келмас унга ҳеч малол.

Тупроқ билан бардошдан
Бўлган қайсар қарағай.
Турар ҳамон қад кериб
Хавф-хатарга қарамай.

*1963 йил, январь,
Тухсун.*

БАҲОР КЕЛДИ

Зимистон қиш ўтиб кетди,
Музлар эриб тугаб битди.
Навбаҳорда илиқ шамол
Совуқларни суриб ўтди.

Қатор-қатор турна келди,
Навбаҳорга қилиб жилва.
Оғизга лиқ тўлиб тортсанг,
Ҳаво ширин — гўё ҳолва.

Баҳор келди, хуш чоғ келди,
Шовқин сочар яна ҳаёт.
Деҳқон кўчди дала қирга,
Дала — бозор, дала — обод.

Нам тупроққа тушди уруғ,
Тушди ишонч, тушди орзу.
Терлар билан ёзар дoston,
Ҳар баҳорда янги мавзу.

Баҳор келди, кўнгилларга —
Ширин туйғу, ҳислар солиб.
Баҳор келди бериб мадад,
Юракларга илҳом солиб.

Х А Л Қ И М

Сени деб яшадим,
Сени деб ишлаб —
Сенга садоқатдан ўзга ният йўқ.
Мен сени ўйладим,
Ўйлайман, халқим —
Сени деб яшашдан улуғ шуҳрат йўқ.
Сен мени ўстирдинг, боқиб, авайлаб,
Назарингдан куч топди жисмимда юрак.
Халқим, сен кўрсатдинг йўлни, мақсадни,
Фирқага ҳам, менга ҳам очиқдир йўлак.
Ёшинг тенг Тангри тоғ¹ ёшига, халқим,
Меҳнатинг, зеҳнингдан тарих ўт ёққан.
Ўрликнинг ташнаси бўлиб азалдан
Бошингга ботирлик тожини таққан.
Ўнар ҳам, санъат ҳам олар сендан жон,
Изланиш — одатинг, меҳнатинг — ижод.
Кўзингда чақнайди ақл, фаросат,
Шууринг олдида фош сир, тилсимот.
Бургутдай мағрурсан, дарёдай уйғоқ,
Байрогинг — ҳақиқат, халқим, онажон.
Қардошларга меҳринг — баҳордай қайноқ.
Ғанимга нафратинг — мисли қаҳратон.

¹ Тангри тоғ — Тянь-Шань.

Жангларда, жафода ханжар ироданг,
Ҳеч қачон офатга эгмадинг сен бош.
Жодулар кўзингни боғлай олмагай,
Қалбингда ёлқинлаб ёнади қуёш.
Бахтимсан, тахтимсан, жонажон халқим,
Меҳринг энг чўнг бойлик, чўнг хосиятдир.
Сени деб ишлайман, жангдаман абад,
Сени деб яшаш энг тансиқ лаззатдир.

БИЛИМ НУРИ

Одамзод билимсиз тополмас равнақ,
Табиат қуёшсиз бўлгандай адо.
Илм-фан юракка ҳаётбахш озуқ.
Илмсиз кўнгил бу — қоронғу дунё.
Нодоннинг дили кўр, жафокаш шўриш,
Билим—нур, дилларга бахш этар қанот,
Илм ила ечилар тилсизлар сири,
Ватан ҳам яқинагай, гуллагай ҳаёт...

ШИНЖОН, СЕНИ КУЙЛАЙМАН

Алмисоқдан то шу кунгача
Қанча шоир тебратган қалам.
Гўзал тоғу дарёларингга
Ҳаяжонла босганда қадам —
Назм изҳор айлаб ва меҳр тошиб,
Сени куйлаб яшаган ҳар дам.
Қанча рассом мўйқалам йўниб,
Чизган сенинг рангдор чехрангни,
Қанча олим излаб бағрингни
Бойликларни топиб солган из.
Фидокор, чўнг азаматлар ҳам
Кумуш терларини оқизган сўнгсиз.
Ларзон оҳангларни сенга бағишлаб
Қанча қўшиқчилар куйлаган янгроқ,
Ана, шундоқ.
Майли сени ким бир кўрса,
Бўлар қалбда ошиқ, ярқироқ.
Чунки гўзалсан. Бойсан. Азизсан.
Эй, хосиятли муқаддас тупроқ.
Севимли маконсан, Шинжон, жон сасим.
Сени ёмон кўздан асрасин.
Севимли маконим, эй гўзал Шинжон.
Қўйнингда поёнсиз куч—қудрат пинҳон.
Иқболингга боқсам, жўшқин умидлар

Уйғонади дилда ногаҳон.
Шинжон, Шинжон,
Ҳар миллат, ҳар халқнинг азиз макони!
Айрилмайлик, куйингни чалиб
Яшнамоқда элнинг виждони.
Иноқлик гуллари очилди, ҳар хил,
Шунчалар рангдор.
Гулзоримизнинг йўқдир поёни.
Халқимиз тиклади юксак ирода,
Сени очишга, қучишга.
Бугунимиз, эртамиз учун.
Қўйнингда турли, темир бойлик...
Эртанги кунинг рангдор расмида
Кўринар менга.

КОРЛАГА БОРГУНЧА УЙЛАГАНЛАРИМ

Турпондан кенг йўлга чиққан бу йўрға
Пишқириб Корлага учиб борадир.
Чайқалмас қадаҳга қўйилган чой ҳам,
Гўё улкан бино кўчиб борадир.
Кўнглимдан раҳматим тўлиқ, офарин
Бу йўлда жон тиккан чўнг ботирларга.
Мардлик достонидир йўлнинг излари,
Мўъжиза битилмиш адир-қирларга.
Эскиларнинг «йўл азоби—гўр азоби», деб
Айтган тамсиллари эсланар шу дам.
Бугун йўлларда ҳам роҳат бор энди,
Мақол тушиб қолди луғатлардан ҳам.
Ҳаш-пўш дегунча вақтда бу Олғўй
Кулиб чирой очди қаршимда тотли.
Бир фурсатда тушди ёдимга ўтмиш,
Қалбда аралашди алам ва шодлик.
Эшакка кўмирни, ўтинни ортиб,
Ўтгандим бу йўлдан ҳорғин, ғамталош.
Ўтгандим бўронлар хувиллаганда
Қиш куни сой бўлди менга дўст, сирдош.
Ҳали зор қақшарди юртиму халқим,
Қўшиққа жойланар юрак тўла ғам.

Қумлик, балчиқларда йўл тортар эдим
Хўкиз аравамни итариб мен ҳам.
Хаёл бирам лазиз, орзу гул каби
Потраб ғунча очар, ёқар ўйларни.
Жаҳонни титратган чўнг ўғил каби
Ҳар тонг соғинамиз ширин тўйларни...

Ш И Х А Н З А

Ҳар кўрганда яна кўргим келади,
Юрагим боғланган сенга, Шиханза.
Хайру хўшлаб кетсам, кетмас кўзимдан
Сендаги яшиллик, рангдор манзара.

Эсимда, бу ерлар чўл эди, саҳро,
Эсимда, қамишлар, юлғун ва қумлик.
Сени мардлар қилди бир гўзал маъво,
Дунёда яралдинг қон-тердан тўлиқ.

Гул иси келмоқда шамолларингдан,
Булбуллар бағишлар жонга лаззатни.
Сен бир чексиз, яшил денгизсан, ахир,
Қучоғинг эслатар беҳишт, жаннатни.

Ижод ҳикматисан, ақл гулшани,
Ишончим кўнглимда чақнар дамо-дам.
Чўл ичра яралган гўзаллик юрти,
Гўзал дунёларга қўярсан қадам.

БУЮК КИТОБ

(Юсуф Хос Ҳожибга)

Инсон яралдики, қилади фикр,
Фикрлар биланнинг онаси, аён.
Сўнгсиз изланишлар, сўнгсиз енгилиш
Чархлаб келмоқдадир онгингни, инсон.

Фикрлар денгизи остига шўнғиб,
Жавоҳир топибди бул Юсуф бобом.
Ун аср бурунги инсон фикрининг
Жавоҳири бугун қилди бизни ром.

Ун аср ўтганда ўқиб севиндик,
Донолик тахтида бобомиз султон.
Фикримиз йўлини ёритиб борар
Тол-тол нури билан чақнаган чўлпон.

Ун аср муқаддам ёзилган китоб,
Урган дейди, бизга қилиб чин хитоб.
Маърифат кўкида қанот қоқолсак,
Ҳаво тоза бўлар, роҳатбахш офтоб.

ТАНГРИТОҒ МАДҲИ

Эй, Тангритоғ,
Оқ соч бошинг кўкка санчилган,
Бағринг гулшан,
Овозангни биледи жаҳон.

Қайнар булоқларинг шарқирайди соз,
Зумраддай қарағай ям-яшил ўрмон.
Янги кўйлагини кўз-кўз қилар ёз,
Қўйнинг олтин, кумуш, гавҳарга макон.

Тоғлар оғир, одамларнинг қадами енгил,
Гуллар асил, ой думалоқ ойдинда тўлғон.
Суйсам, суйсам сени, севинар кўнгил,
Эй, она тоғ, юрак-бағрим сен деб ёқилғон.
Қўшиқ — куйнинг юрти, оҳанги гўзал,
Рангин чирой, санъат боғи гуллар
нафармон.

Мен куйласам Тангритоғни ўз қўшиғимда
Дарё бўлиб тўлқинланар чексиз ҳаяжон.

Эсиб турар жон роҳати баҳор шамоли
Офтоб олтин нурлар сочар ойдин,
шуълакон.

Тилайманки, қораймасин Тангритоғ боши,
Порлайверсин жамол очиб замону замон.

ОНА ЮРТИМ

Она юртим, гўзал Шинжон,
Жаннатдай гул-гулистоним.
Бағрингда, кўз очиб ўсдим,
Мен бир гиёҳ, сен — бўстоним.

Разм солсам, ўркач урар
Фурур дарёси қалбимда
Тангритоғдан буюк қамат,
Улуғлик бор шу халқимда.

Қўшиқ, рақснинг маконисан,
Неъматларинг булоқ кони.
Қуртаклаб мевалар берди
Кишининг орзу-армони.

Кўриб кетгин жаҳон халқи,
Менинг гулзор маконимни.
Томоша қил курашлар-ла
Қуёшли ҳур баҳоримни.

ОНА ЮРТ МУҲАББАТИ

ТОШҚУРҒОН ХОТИРАЛАРИ

Жонидан кечса ҳам кечмайди ҳаргиз
Тожиклар ўзининг она элидан.
Азобни лаззатдай билади, қиммат,
Садоқат сочилар ўтли дилидан.
Офатли йилларнинг раҳмсиз куни
Уларнинг бошига солса гар кулфат —
Бунни ҳам лаззат деб чалар бурғуни,
Ҳатто кўз қирини солмас, сершафқат.
Азиз дер ўзига юрт султонлиғидан
Ўз она юртида ултонлиғини.
Ҳар гиёҳ, ҳар гулга ишқи бир денгиз,
Кўр, унга жон фидо қилғонлигини.

ОРЗУИМГА ЕТГАНДА

Тошқўрғон¹ хотираларидан

Қўйнингга келсам деб, талпиниб қушдек,
Қанча пайт кўз тикдим сенга, Тошқўрғон.
Шу фурсатни кутиб ўтди неча йил-йиллар,
Кун сайин улғайди дилимда армон.

Орзуим охири чиқарди қанот,
Кўкни ёриб Муздай тоққа айладим парвас.
Хуш келдинг, деб салом айлар чўққилар,
Булутлар оёғим узра поёндоз.

Шодландим етгандай ёрим васлига,
Юрагим — ҳаяжон дарёси гўё.
Боқаман бу гўзал диёр ҳуснига
Дилимнинг тубидан бўлиб маҳлиё.

¹ Тошқўрғон — Қашқарга яқин ердаги тожиклар юрти.

МУЗТОҒНИНГ ШУНҶОРЛАРИ

Кўзидан ўт чақнар ҳар бир аскарнинг,
Музтоғда чегара қўриқлар ҳушёр.
Эл ишқи уларга кенг қанот берган,
Ҳар аскар — қузғунга отилган шунқор.

Кўзида ўт кўрдим, қалбида ҳам — ўт,
Бу олов туташган ватан меҳридан
Қорга, музга кун-тун тутади кўкрак,
Ёғилар қайсарлик мардлик чеҳрадан.

То мард шунқорларим бор чегарада,
Ватанга қузғунлар сололмайди чанг.
Кенг қучоқ очади толе дилбари,
Табиат товланиб кетади ҳар тонг.

И У Р Ғ А

От пойгаси кечди янгидан,
Йўрға отлар тушди ёнма-ён.
Тизгинни даст тутмаса бўлмас,
Чопиш учун шудир бир имкон.

Йўрға отлар туёғидан англадим
Лазиз Ларзон қомуз куйини.
Тантанага солаётир бу майдон
Қирғизларнинг қутлуғ тойини.

ТАНГРИТОҒ ШОДЛИГИ

Яна тўй, яна байрам Тангритоғда,
Форлари увиллаб кулар она тоғ.
Боласиман, тушмайинми шўх ўйинга,
Она тоғимни тўй ҳисси қучса бу чоғ.

Қабутарлар кўтарилар кўк осмонга,
Бу шодликнинг булутларга қочганидир.
Кулади олтин қуёш шуъла тўкиб,
Нурлардан сочқи сочиб қучганидир.

Гул тўқар Тангритоғ этагига
Табиат тўй айлаб қучоқ-қучоқ.
Улғайиб, қайнаб-тошиб қирғоқларга
Дарёлар ўйнаб келар бекинмачоқ.

Ўттиз йил тоғлар учун узун вақтмас,
Ўзгаришлар эса гўё осмон — замин.
Асрлик ишлар қилдик шу йиллар, бас,
Гулдан либос кийди мана йироқ-яқин.

Ҳар миллат қувнасайди бу маконда,
Юксалиш учун олға ҳатлагайдир.
Янгича гўзал Шинжон қуринглар, деб
Бизларни фирқамиз бошлагайдир.

Фаровон турмуш келса бизга
Марказнинг бой қилгур сиёсати.
Ҳўл бўлиб, шўрхокларда донлар униб,
Чўлларни ўзгаради қиёфаси.

П О Й Г А

Отуш тоғи бағрида
Тайёрланди кенг майдон.
Қутлуғ тўйнинг шаънига,
От пойга бўлди чунон.

Ун икки от ёнма-ён
Марра томон шошилиб —
Борар, чавандозлар кенг
Қўйган отнинг бошини.

Қизиб кетди рақобат,
Бўш келмади ҳеч бири.
Бу айланма ҳал қилар
Чавандознинг тақдирин.

Чилон тўриқ ногаҳон
Чиқди олдга гуркираб.
От минган чавандозга
Завқ билан қолдим қараб.

Узун йўлда синалди
От ичида паҳлавон.
Ун бир ёшга кирибди
Чавандоз қирғиз ўғлон.

От пойгаси анъана
Ботир қирғизга мудом.
Халқимизнинг қалбида
Ғолиблик — мангу илҳом.

УЗУМ ШАРОБИ

Дунёга машхур қадимги Турпон
Донгдор Ёлқинтоғ китоби билан.
Очди китобда янги бир варақ
Шарбатли узум ароғи билан.

ئوزوم شە راپى

دونييا گە مە شەھور قە دىمكى تورپان،
دائىدار يالقىنتاغ كىتابى بىلە ن.
ئاجدى كىتابدە يە نكى بىر وەرەق،
شە ر بە تلى ئوزوم ئە راغى بىلە ن.

ئات مېنگە ن چە ۋە نڧازگە
زە ۋق بېلە ن قالدىم قە رەب،

ئوزون يولدا سېنە لىدى
ئات ئىچىدە پە خە ۋان
ئون بىر ياشگە كىرىدى
چە ۋە نڧاز قىرغىز ئوغلان.

ئات پايگە سى ئە نئە نە
باتىر قىرغىزگە مودام
خە لىقىمىز نىنگ قە لىدە
غالىبلىك - مە نگو ئىلھام.

پایگه

ئاتوش تاغی به غریده
ته ییار له ندی کینگ مه یدان.
قوتلوغ توینگ شه نیگه ،
ئات پایگه بولدی چونان.

ئون نککی ئات یانمه - یان
مه رره تامان شا شبلیب
باره، چه وه ندازله ر کینگ
قویگه ن ئاتینگ باشینی.

قیزب کیتدی ره قابه ت.
بوش کیلمه دی هیچ بیری
بو نه یله نمه هل قیله ر
چه وه ندازنگ ته قدرین.

چیلان قویربق ناگه هان
چبقدی ئالدگه گور کیره ب،

ئەسرلەر ئىشلىك قىلدېنىڭ شو يىللەر، بەس،
گۈلدەن لىياس كىيدى مەنە يىراق-ياقسن.

ھەر مېللەت قوونە سەيدى بو مەكاندە،
يوكسە لېش ئوچون ئالغا خەتلەگەيدىر.
يەنكىچە گۈزەل شىنجان كورىنگلەر، دىپ
بىزلەرنى فرقه مېز باشلەگەيدىر.

فەراوان تورموشى كىلسە بىزگە
مەركەزىنگ باي قىلگور سىياسەتى
ھول بولس شوراكالەردە دانلەر ئونىب،
چوللەرى ئوزگەرەدى قىافەسى.

ته نگر بتاغ شادليگى

يانه توي يانه به يره م ته نگر بتاغده،
غارله ر ئوولله ب كوله ر ئانه تاغ.
بالاسيمه ن، توشمه يىنمى شوخ ئوينگه ،
ئانه تاغيمنى توي هسسله ر قوچسه بوچاغ.

كه بوته رله ر كوته ربله ر كوك ئاسمانگه ،
بو شادليكنىنگ بولوتله رگه قاچكه ندىر.
كوله دى ئالتين قوياش شوله توكيب،
نورله رده ن ساچقى ساچب قوچگه ندىر.

كول توكه ر ته نگر بتاغ ئيته گىگه
ته بيئته ت توي ئه يله ب قوچاق-قوچاق.
ئولغايب، قه ينه ب-تاشب قبرغاقله رگه ،
ده ر ياله ر ئويناب كيله ر بيكنمه چاق.

ئوتتوز يىل تاغله ر ئوچون ئوزون وه قىتمه س،
ئوزگه ر بشله ر ئيسه گويا ئاسمان-زه مين.

يورغە

ئات پايگەسى كىچىدى يانگىدەن،
يورغا ئاتلەر توشىدى يانمە - يان.
تيز كىنى دەست توتمە سە بولمەس
چاپش ئوچون شۇدېر بىر ئىمكان.

بورغانا ئاتلەر توپوغمىدەن ئە ئىكلە دىم،
لە زىز لە رزان قاموز كويىنى.
تە ئتە ئە گە سالە ياتىر بومە يىدان،
قىرغىز لە رىنىگ قوتلوغ تايىنى.

موز تاغنىنگ شونقارلەرى

كوزىدەن ئوت چەقنەر ھەر بىر ئەسكەر بىنىنگ
موز تاغىدە چىگەرە قورنقلەر خوشىيار.
ئىل ئىشقى ئولەرگە كىنگ قەنات بىرگەن،
ھەر ئەسكەر - قوزغونگە ئاتلىگەن شونقار.

كوزىدە ئوت كوردىم، قەلىبە ھەم - ئوت،
بو ئالاوتوتە شىگەن وەتەن مېھرىدەن.
قارگە، موزگە كۈن - تۈن تۈتەدى كۈرەك،
ياغىلەر قەيسەرىلىك، مەردلىك چىھرىدەن.

تامەرد شونقارلەر م بار چىگەرەدە.
وەتەنگە قوزغونلەر سالالمايدى چەنگ.
كىنگ قوچاق ئاچەدى تالىيى دىلبەرى،
تەبىئەت تاۋلەنبى كىتەدى ھەر تانگ.

ئارزوئيمگە يېتىگە ندى تاشقورغان خاتىرە لە رېدەن

قوينىنگە كېلسەم دىب، تە لېنىب قوشىدىك،
قە نچە پە يت كوز تىكىدىم سىنگە، تاشقورغان.
شو فورسە تىنى كوتوب ئوتدى نىچە يىل-يىللە ر،
كون سە يىن ئولغە يىدى دىلمەدە ئە رمان.

ئارزوئيم ئاخىرى چىقاردى قە نات
كوكنى يارب موزدەي تاققا ئە يلە دىم پە رواز.
خوش كېلىدىنگ، دىب سە لام ئە يلە ر چوققىلەر،
بولوتلەر ئاياغىم ئوزرە پايانداز.

شادلە ندېم يېتىگە ندى ياربىم وەسلىگە،
يورە گىم- خە ياجان دە رياسى گويما.
باقە مە ن كوزەل دىيار خوسىنگە،
دىلمىنىگ توپىدەن بولب مە خلىما.

ئانە يورت موھە بېھ تى (تاشقورغان خاتىرە لە رى)

جاندىن كىچىسە ھەم كىچىمە يىدى ھە رگىز
تاجىكلەر ر ئوزىنىنگ ئانە ئىلىدىن.
ئە زابنى لە ززە تەدى بېلە دى، قىممەت،
سە داقتە ساچىلەر ر ئوتلى دېلدىن.

ئافە تلى يېلىلەر رىنىنگ رەخمىسىز كوئى
ئولە رنىنگ باشىگە سالسە گەر ر كولفەت -
بونى ھەم لە ززەت دىب چە لە ر بورغونى،
ھە تتا كوز قىرىنى سالسەس، سىر شە فقەت.

ئە زىز دېر ئوزگە يورت سولتائىلغىدىن
ئوز ئانە يورتىدە ئولتائىلغىنى.
ھەر كىيە، ھەر گولگە ئىشقى بىرىنگىز،
كور، ئونگە جان فىدا قىلغانلىكىنى.

ئانە يورتىم

ئانە يورتىم، گوزەل شىنجان،
چە نە تەدەي گول-گولستانىم.
بە غرىنگە، كوز ئاچىب ئوسىدىم،
مىن بىر گياخ، سىن بوستانىم.
رەزىم سالسەم، ئوركەچ ئورار.
غورور دەرياسى قە لبىمدە
تە نكرتاغدەي بويوك قامەت،
ئولوغلىك بار شو خە لقمەدە
قوشىق. رەقسىنگ مە كائسەن.
نيمە تله رىنگ بولاق كانى.
قور تە كلەب ميوە لەر بىردى،
كىشىنىنگ ئارزو-ئەرمانى.
كور ب كىتكىن جە ھان خە لقى
مىنىنگ گولزار مە كانىمنى
ئاماشە قىل كورەشلە ر-لە
ئوياشلى خور بە ھارمىنى.

قوشىق-كۆينىڭ يورتى، ناھەنگى گۈزەل،
رەنگىن چىرايى، سەنئەت باغى گۈللەر نەفەرمان.
مىن كۈيلە سەم تەنگىر تاغنى ئوز قوشىغىمىدە،
دەريا بولۇپ تولقىنلەنەر چىكىسىز ھەياجان.

ئىسب تۈرەر جان راخەتى بەھار شەمالى،
ئاقتاب ئالتىن نۇرلەر ساچەر ئايدىن، شولەكان.
تېلەيمەنگى، قارەيمەسەن تەنگىر تاغ باشى،
پارلەيۈرسەن جەمال ئاچىپ زەمانۇ زەمان.

ته گريتاغ مه دهی

ئیی ته نگریتاغ،
ئاق ساچ کوککه سه نجیلکه ن،
به غربنگ گولشان،
ئاوازینگنی بسله دی جه هان.

قهینه ر بولاقله رینگ شه رقمهیدی ساز،
زومرددهی قه رهغه ی یام—یه شیل ئورمان.
یه نکمی کویله کمنی کوز—کوز قسله ر یاز،
قوینینگ ئالتین، کوموش، گه وه ره گه مه کان.

ئاغله ر ئاغیر، ئادهمله رینگ قه ده می یینگیل،
گولله ر نه سل، ئای دومه لاق ئایدینده تولکه ن.
سویره م، سویره م سینی، سیوینه ر کونگیل،
ئیی ئانه تاغ، یوره ک—به غریم سین دیب یوقالکه ن.

بويوك كىتاب

(يوسوف خاس خاجىبگه)

ئىنسان ياره لىكى، قىلەدى فېكىر،
فېكىرلەر پېلىمىنىڭ ئانەسى ئە يان.
سونكسىز ئىزلە نىشلەر، سونسىز يىنگىلىش
چەرخلەب كىلماقەدە دېر ئانگىنى ئىنسان.
فېكىرلەر دېنگىزى ئاستىگە شونغىب،
جەۋاھىر تايىدى بول يوسوف باپام.
ئون ئەسر بورونكى ئىنسان فېكىرىنگ
جەۋاھىرى بوگون قىلدى بېزنى رام.
ئون ئەسر ئوتگە نە ئوقىب سويۇندىنگ
دانالىك تەختىدە باپامىز سولتان
فېكىرىمىز يولنى يارىتىپ بارەر
تال-تال نورى بىلەن چەقنەگەن چولپان.
ئون ئەسر موقەدەم يازىلگەن كىتاب.
ئورگەن دىدى، بېزگە قىلىپ خىتاب،
مەرىفەت كوكىدە، بولەر، راھەتتە خىش ئاقتاب.

شخه نزه

هه ر کورگه نده يانه کورگيم کيله دى،
يوره گيم باغله نکه ن سينگه شخه نره.
خه يرو خوشله ب کيتسه م، کيتمه س کوزمده ن
سينده گي يه شيللبك، ره نگدار مه نزه ره.
ئيسمده، بو ييرله ر چول ئيدى، سه هرا،
ئيسمده، قه مشله ر، يولغون وه قوملبك
سينى مه ردله ر قملدى بىر گوزهل مه وا،
دونياده ياره لدبنگ قان- تيرده ن تولق.
گول ئيسى كيلماقده شه مالله ر ننگده ن
بولبولله ر به غيشله ر جانگه له ززه تنى.
سين بىر چيکسىز، يه شىل دينگىزه ن، ئه خىس،
قوچاغنگ ئيسله ته ر بيحشت جه ننه تنى.
ئىجات خىمه تىسه ن، ئه قل گولشانى،
ئيشانچيم کونگلمده چه قنه ر ده ما- ده م.
چول ئىچره يه ره لگه ن کوزه للىك يورتى،
گوزهل دونياله رگه قويارسه ن قه ده م.

بەر فورسه تده توشىدى يادىمگە ئوتمىش،
قە لىدە ئەرە لە شىدى ئە لە م وە شادلىك.

ئىشە ككە كومېرنى، ئوتىنى ئارتىب،
ئوتكە ندىم بو يولدىن خارغىن، غە مته لە شى.
ئوتكە ندىم بورانلە ر خوۋوللە گە ندى
قىش كونى ساي بولدى سىنگە دوست، سرداش.

خالى زار قە قشەردى يورتىمو خە لىقىم،
قوشىققە جايلى نە ر يورەك تولە ھە م.
توملىك، بە لىچىقلەردە يول تارتە ر ئىدىم
خوكوز ئەرە ۋەمنى ئتە رىب مېن ھە م.

خە يال بىرە م لە زىز، ئارزو گول كە بى
پاتراب غونچە ئاچە ر، ياقە ر ئويلە رنى
جە ھاننى تىترە تگە ن چونگ ئوغىل كە بى
ھە ر تانگ ساغىنە مىز شىرن ئويلە رنى...

کورلوکه بارگونچه ئویله گه نله ریم

تورپاندىن كىنگ يولگه چىققان بو يورغا
پيشقرب كورلوگه ئوچىب باره دىر.
چه يقالمه س قه ده هكه قويلگه ن چاي هه م،
گويا ئولگه ن بينا قوچىب باره دىر.

بو يولده جان تىككه ن چونگ باتىرله رگه .
كونگلىمده ن ره خمه تىم تولق، ئافه رىن
مه رداىك داستاندىر يولنىگ ئىزله رى،
دوچىزه بىتىلمىش نه دىر - قىرله رگه .

ئىسكىبله رنىنگ «يول ئه زابى-گور ئه زابى»، دىب
ئه يتگه ن ته مسىلله رى ئىسله نه ر شو دهم.
بوگون يىلله رده هه م راخه ت بار ئىندى،
مه قال توشىب قالدى لوغه تله رده ن هه م.

خه ش-پوش دىگونچه واقىدا بو ئالغوي
كولوب چىراي ئاچدى قه رشىمده تاتلى.

چونكى گوزه لسه ن. بايسه ن، نه زبزه ن
ئىي، خاسىيه تلى موقه دده س توپراق.
سو يوملى مه كانسه ن، جان سه سم.
سىنى يامان كوزده ن نه سره سىن.
سو يوملى مه كانم، ئىي گوزه ل شىنجان،
قوينىنگده پايانسز كوچ-قودره ت پىنهان.
ئقبالىنىگكه باقسه م، جوشقون ئومدله ر
ئويغانه دى ديلده ناگه هان.

شىنجان، شىنجان،

هه رهملله ت، هه ر خه لقىنىنگ نه زبزه مه كانى!
نه ير لىمه بلىك، كويناكى چه لب
ياشنه ماقده ئىلىنىنگ و بجدانى.
خه لقىمىز تىكله دى يو كسه ك ئىراده،
سىنى ئاچشىگه ، قوچشىگه .
بوگونىمىز، ئىرته مىز ئوچون.
قوينىنگده تورلى، تىمر بايلىك...
ئىرته نكى كونىنگ ره نىگدار ره سىمده
كوزىنه ر مىنگه .

شنجان سینی کویله یمه ن

ئه لمساقدهن تا شو کونکه چه
قه نچه شایر تیبره تگه ن قه له م
گوزهل تاغو ده ریا له ربنگکه
خه یا جانله باسگه نده قه ده م -
نه زیم ئمزهار ئه یله ب وه میهر تاشب،
سینی کویله ب یاشه گه ن هه ر ده م.
قه نچه ره سسام مویقه له م یونب،
چنز گه ن سیننگ ده نگدار چیه ره نگنی،
قه نچه ئالم ئبزله ب به غر انگنی
بایلمکله رنی تاپب سالگه ن ئمز.
فیدا کار، چونگ نه زه مه تله ر هه م
کوموش تیر له ر بنی ئاقمز گه ن سونگسبز.
له رزان ئاهه کله رنی سینگه به غبشله ب
قه نچه قوشمقچبله ر کویله گه ن یانگراق،
نه نه ، شونداق.

مه یلی سینی کیم بیر کورسه ،
بوله ر قه لبده ئاشق، یارقبراق.

يېلىم نوري

ئادەمزاد بېلىمسىز تاپالمەس رەۋنەق،
تەبىئەت قوياشسىز بولگەندەي ئەدا.
ئېلىم-فەن يۈرەككە خەياتبەخش ئازوق.
ئېلىمسىز كۈتكۈل بۇ - قارانغۇ دۇنيا.

ئاداننىڭ دېلى كور، جەفاكەش شورىش،
يېلىم-نور، دېللەرگە بەخش ئىتەر قەنات.
ئېلىم ئىلە يېچەر تېلىسىملەرسىرى،
ۋەتەن ھەم يەشەنگەي، گۈللەنگەي خەيات.

شووړينگ ئالديده فاش سير، تلسيمات.
 پورکوته دی مه غوروسه ن، دهرياده ي ئويغاق،
 به يراغينگ-هه قيقه ت، خه لقيم، ئانه جان.
 قه رداشله رکه مپهرينگ-به هارده ي قه يناق.
 غه نيمکه نه فراټينگ-مسلی قه هراتان.
 چه نكله رده چه فاده خه نجه ر ئيراده نك،
 هيچ قه چان ئافه تگه ئمکه دينگ سين باش.
 جادوله ر کوزينگده ن باغله ي ئالمه که ي،
 قه لپينگده يالقنله ب يانه دی قوياش.
 به ختيمسه ن، ته ختمسه ن، جانه جان خه لقيم،
 سهرينگ ئينگ چوک خاسيه تدبر،
 سيني ديب ئشله يمه ن، چه نگده مه ن نه په د.
 سيني ديب ياشه ش ئينگ ته نسبيق له ززه تدبر.

خه لقم

سینی دیب یاشه دیم،

سینی دیب ئشله ب-

سینگه سه داقه تدهن ئوزگه نییه ت یوق.

مین سینی ئویله دیم،

ئویله یه ن، خه لقیم.

سینی دیب یاشه شدهن ئولوغ شوخرهت یوق

سین مینی ئوستیردینگ، باقبب، نه وه یله ب،

نه زه رینگدهن کوچ تاپدی جسمیمده یوره ك،

خه لقیم، سین کورسه تدینگ یولنی، مه قسه دینی ،

فیرقه که هه م، مینگه هه م ئاچیقدير یوله ك.

یاشینگ تینگ ته نگریتاغ یاشکه ، خه لقیم،

میهنه تینگ، زیهنینگدهن ته ربریختوت ئالکه ن

هورلسکتینگ ته شنه سی بولیب نه زه لدهن

باشینگکه باتیرلیک تاجنی ته ققه ن.

خوئه ره هه م، سه ئهت هه م ئاله ر سیندهن جان

ئیزله نیش-ئاده تینگ، میهنه تینگ-ئیمجاد.

کوزینگده چه قنه یدی نه قیل فه راسه ت،

تیرله ر بیله ن یازه ر داستان،
هه ر به هارده یه نگی مه وزو.

به هار کیلدی، کونگولله رگه -
شیرین توبغو، هسله ر سالیب
به هار کیلدی بیرین مه دهه
یوره کله رگه ئیلهام سالیب.

به هار کیلدی

زیبستان قیش ئوتیب کیلدی،
موزله ر نیریب توگه ب بتدی.
نه و به هارده ئیلیق شه مال
ساووقله رنی سوریب ئوتدی.

قه تار - قه تار تورنه کیلدی.
نه و به هارگه قیلیب جلوه.
ئاغیزگه لیق تولب تارتسه نگ
هاوا شرین - گویا هالوه.

به هار کیلدی، خوش چاغ کیلدی
شاوقین ساچهر یانه خه یات.
دیبهقان کوچدی دهله قیرگه
دهله - بازار، دهله - ناباد.

نه م توپراقکه توشدی ئوروغ،
توشدی ئشانچ، توشدی نازو.

توپراق بیلەن بەرداشدەن
بولگەن قەيسە ر قە رەغە ي
تورەر هە مان قە د کير بې
خە و ف — خە تە رگە قە رە مە ي.

تەنگرىتاغ شادلىقى
قەرەغايىنىڭ خىسلەتى

يەشەردە دائىم يەم-يەشل
ئىسسىق-سۇيۇق دېمە سەن
سۈيۈنەر ئو ئىلنىڭ قارە
كۈنىدەن غەم يېمە سەن.

ئوزى ئۈسكەن ديارىنىڭ
سۈيۈنەر-يۈنە يازى
ئۈنكە تۈيۈلەر كۈيا-
چەننە تىنىڭ بەھار، يازى.

تاش بولسا ھەم تۈپراقدا
ئىلدىز يازەر يېمە لال
ھەر ئىش تۈشىسە باشىڭ
كىلەس ئۈنكە ھېچ مەلال.

يوللەر-رەۋان، مەقسەد ياروغدېر،
ئالدىك بوگون تىزگىننى قولگە .
ئىندى ئىشلەر ھەماھەنگ، شوخدېر،
سەباقلەر دەن مەيەمىز توقدېر-
جان تەسەددوق بو توغرى يولگە .

دەۋرىمىز نىنگ شانلى ئىشائى
بىزنى باشلەر غالىب كورەشگە ،
قەھرامانلىك، شىجائەت بىلەن،
ئىبلىم بىلەن، فەراسەت بىلەن
قىر توگەمىز ئىلنى بىزەشگە .

وہ تہ ن تویبگہ

وہ تہ ن قوینی یہ م۔ یہ شل دونیا،
گیلہ م، یازدی کوم۔ کوك، دبلرہ با
توی تہ خلسدہ شادلک نہ مہ یان، -
بو۔ دہ وورمننگ نبمہ تبمبکن،
وہ تہ نممنگ شہ وکہ تسمی۔ یا

قولنی قولگہ ببریہ مللہ ت،
یاشہ ر پارلاق، گوزہل تانگ ئوچون۔
ہہ ر چیہرہ دہن سیم۔ سبم نور یاغہ ر،
قہ یغولی دیل ناگاہ یارنشہ ر،
وہ سیوینہ ر شو دہ ووران ئوچون۔

ئاتہ کہ بی وہ ئانہ کہ بی
فرقمز کوپ بیزگہ میہربان۔
ثافتاب نوربن تہ رہ تگہ ی تہ لوان۔
بہ خت یولنی کورسہ تبب دایم
قہ لببمزدہ قوزغار ہہ یاجان۔

قىزىل گول

قىزىل گولېم بە رگىنگە باقىپ،
كوز ئوزالمەي زەوقلەرگە چومسەم.
رەنگىنگە - كوشە فەقىنگ ئەكسى،
مىن شاخىنگە بولبولدەي قونسەم

خورلىك ئوچون ئاققان قىزىل قان،
رەنگ بىرگە ئىدىر، چوغدەي كوربىنە سەن.
قىزىل گولېم، ئەجدادلەرگە ئاشدى مېھرىم،
قەلبىمىنگە ئالقىشىگە كومىلە سەن.

كىلە ياتىر، ئەنە بىلدىم ئېلىمىنىڭ شە وقىمىدىن
كولگو،
چە مە نزار بويىچە تاپدىم دېلىمگە چىن نارامىنى.
قولەز ھوزا تاغ ئىتە كېدە بولوتنى خە يدە گەن چوپان
كويىگە جور قىلەي دىب مەن ئالىب كىلدىم
سىتارىمنى

ياقە ئاقسۇ - كورويچ كانى، قىزىلسۇ - سوت ،
قىمىز يورتى،
قە بول قىلگەن سىنگە مېھرىم بورەك كويى -
سە لامىنى

قه بول قىلگن سه لامىنى

ساغىندىم-كو، تانه يورتىم، جە نوب-ئالتىن ديارىمنى،
كۆرىشىگە شونچە تىر مولدىم كوزەل یر، گولوزار بىمنى.

قه نچە توننى ئوخلەب چىقىدىم، كوزەل تانگىنى خە يال
ئە يىلەب،
سىمىرەي دىب ئە تر خوش ئىسلى باغ-ئىفارىمنى.

بوگون كىلگە نده شو فورسەت سىپل بولس شادلىگىم
تاشدى،

راخت قىلدىم يىگە نده زور شېرىن-شەربەت
ئە ئارىمنى.

سە لام دىمەن، كوزەل تارىم ئە زىز قە شقەر، خوتەن،
كورلا،

سە لام ئە يتىب مەرد دېھقانلەرگە ئىككەي قە ددوا
چىنار بىمنى.

دیهقان ئوچون

دیهقان ئوچون ئویله گن، دوستیم،
دیهقان ئوچون سوزله گن، دوستیم.
دیهقان کویگه ن ئالاوده کویوب،
ئسته گنی کوزله گن، دوستیم.
چه میسه تنی باغ دیسه نگ نه گه ر
ئونی بوستان ئیتووچی دیهقان.
چیککه سبدهن یاغدر ب یاغیر،
هر مه یسه گه به غشله یدی جان.
ئو تیله یدی به هارنی، یازنی،
ئینسانله رگه نیمه ت بیرگه یدبر.
سه هرا له رنی باغ، چه مه ن نه یله ب
خوش نیقارلی گولله ر تیرگه یدبر.
دیهقان نه سلی شونده ی نه زنی خه لق،
وجود بدهن ئاقره ر فه زله ت.
دیهقانی کم نه لده سه ، دوستیم،
وه یران بولسب قالگه یدبر نه به د.

دیهقان گولگوسینی کور مه یسه له رده

پایانسز ده له له رده بولیک مه یسه ،
یسرکه به خمه ل یایگه ن که بی تاوله نه دی .
کوزده کی مول خاسلده ن دهره ک بیریب ،
دبنگزه ی ته ره له دی چه یقه له دی .

کور، ئادل خاکمیلکنده ن دیهقان ،
شادلکی مه یسه له رکه سینگب ئوچیب .
شو تابه قه نات قاقیب په رواز نه یله ره ،
ئالتن ساچ تاغ ئوستیده خه یال قوشیم .

سيوگى بولاقله رى «قاره ماي قوشقله رى» دهن.

منگ بولاق، ئون منگ بولاق قه ينه ب چقه ر،
ئالاؤلى ئاقم يه سه ب، ئسسق ساچىب.
وه ته فننگ تامبرىگه ته ره ب باره ر،
خوجه لك جسمگه جانله ر ناچىب.

قاره ماي بولاغى، دىب نه يتسه م نه گه ر،
بونده يبن ته ريف ئونگه ماس بىر يه لار.
وه ته فننگ موهه بيه تى - نيفتچىننگ
يارقىنلى يوره گبده يانگه ن ئالار.

ئىنگ قە دېم «قارەماي قوشقلەرى» دەن

چول قە د كوتە رگە ن ئىنگ قە دېم شە ھە ر،
خە ياجان ئىچىدە كىزدىم كوچە نىكى
نىفتىچى باتىرلە ر شە نىگە ئە سە ر
ياغدىردىم كورگە ندە يولو باغچە نىكى.

ئاسمانى ئقارلى، توپراغى ئالتىن.
چىكىسىزلىك ئىچىدە سىن جوشقىن پە رچە ،
سىرە خە رارە تى توگە مە س يالقىن.
ئالاوینگ ئوت ياقمە س كىمىنىگ قە لىبگە

ۋە تە نىنىگ قوچاغى سونىسىز بىپايان،
سىونىمە س كىم مېھنە ت موجىزاتىدەن.
چە نى تگە ئە يلە نىب بارە ر سە ھرالە ر،
تانگ قالدىم ئادە مىنىگ كە رامە تىدەن.

سه ليم بابا
«قاراماي قوشبقله ري» دهن

قه ندهي كيليب قالدی بو بابا
چينگنز تاغی ئيته کله ريگه ؟
شو نالاولی جاييله رده نه جات
چاره ئنزله ر ئسته کله ريگه !؟

نه ووهل ئادهم نه تا كيلگه ندبر
سه ليم بابا ئونينگ تونغیچی
کسن بونگه شاشدبله ر ته له ي
ساخيب بولسب، ييوئيزله گووچی

قولی بيله ن ته له ي ئويله رنينگ
چيراغبگه يه نگی ماي قويدی
شو مه رد دانا، نه قيللی بابا
کيچه له رنی نور بيله ن يوودی.

سه لیم بابا
«قاره‌های قوشقله ری» دهن

نو نوزنینگ نانه تبلیده
«قاره‌های» دیب قویدی نیفتکه نام
نیفت شه هری، سین ئوچون بو چال
تیرله ر توکدی نی ته رهه-ته رهه.

سه لیم بابا نور ببله ن ئوتسنگ،
سسما سیدر ته ریخ سوزیده.
قاراما اینبنگ-نیبتببببگ ئالوین.
کوردهم ئونببگ ئاته ش یوزیده.

ياشنه ، ياشل تورپان

خوسه ينى - يو

ساخيبى ...

ئيخ، قه ديم ديار بنگ نوزومى پيشدى،
شاخله ر كوته رالمه ي ئيگيلب توشدى

كه وهه ردهن هه م

ياقوتدهن هه م

شېر بن نوزومدهن مه ستدېر كېشى

كونگلسنگ خه پقبه دى،

تاوله نسه كېشمش.

واخ، نوزومچى قېر كوله ر قه خ - قه خله ب،

په ربله ر ئاوازي كيتدى جه ره نكله ر،

خاسلنى ئولوغله ب.

بايلكنى قوتله ب

قوشقده سه رخوشلىك، شادلىك كويله نه ر،

قىزىنىك نوزى نيسه مه يوس ئويله نه ر.

ياشنه ، ره وئنه ق تاپ، ئيى ياشل تورپان

سېن ئاله م به غرده ياشنه گه ن بوستان.

كىتمانبىم

ئىشچان ئاتە - بابامدەن مىراس قالپكەن كىتمانبىم،
بىر ئومرلىك بەختىمگە مەزمون سالغان كىتمانبىم .

چاپەۋېرسەم قەنچەلىك شونچە كوچكە تولەمەن،
ئالتىن ئويوب پەختەدەن تاغ ئەيلەگەن كىتمانبىم

يوۋەر كوموش تىرلەرىم گەردىلىمگە چەنگ قونىسە،
ئوزىنگ مىنگە بىرگەيسەن خەلال ئاق نان، كىتمانبىم

كىياخ ئونمەس چوللەردە باغو بوستان يەرەتبىب
كوزەللىككە جەننەتنى قاتىردىنگ دەنگ كىتمانبىم

ئەسلى نازو نىمەتىنگ «ئاجىل دەستىرخانى» سىن
سىنىنگ بىلەن ئوشەلگەي ھەرنىي ئەرمان كىتمانبىم،

ئىتتىپاقلىك قوشىقى

تولقىنلى تارىم ھەم ئاقەدى تىنمەي.
يوكسەك تەنگىرتاغىم تورەر بەخەيبەت.
تەرىخ سىناۋىدەن ئوتدى قاقلىمەي
مىللەت ئىناقلىقى، دوستلىك ھەممە ۋەقت.

جەنگۈ خەلاۋەت قاشىدە ئناق.
بولسە ھەر مىللەت يەشەيدى قوۋناق.
جەھانگە باقىنك، ئالغا ئىنتىلىنك.
تيرلەر توكلەسەن، بولىنك ئىتتىفاق.
ئىتتىپاقلىك جان،
ئىناقلىك دەرمان
ئىتتىپاقلىك كوچى
ئىل ئوچون ھەم شان
شىنجان ياخشى دىب مەقتەگەي ھەممە،
باي شىنجان ئىندى گول ئاچەر بەيات.
گۈزەل كىلەجەككە ئىناقلىرى يىتەر،
مەقتاۋگە ئوچمە بولگىل ئىھتىيات.

دونيياکه يوزله نګمن، يورتداش، وه ته نداش.
فور وه کوي روځکه ننتلمب ياشه.

شو، کوي ناهه نکګمه کويله يدي دلبه ر،
نويغور دوپپسده چه مه ننگ کولي.
گوزه للېک مه نکوکه بولسېن سينګه يار،
سين-نويغور فه رزه ندي، وه ته ن بولبولي.

قوشقچمیز دلبه رگه

دو نیا سه خنه سبگه چمقدنک مه ردانه
ئاوازنگدن دینگن که بی چه یقه لدی جه هان.
وه ته نم شه ره فگه کومبلدی یه نه ،
تبللادهن تاج کبیدی ته نگر بتاغ، ئانه .

ئاوازنگ بولبولنی نیسله تدی مینگه .
له رزان خبسیاتلی وه تولقنسمان
قه لبمدهن سه لله منا نه یته مه ن سینگه
یورتنگده قوزغه دنگ غورور، خه یاجان.

بیلگنکی، یورتنگ کوی. قوشق مه کانی.
موبارهك به غریده توغملدنگ، ئیسدنک.
له رزه نگ ئونگنکی نه نکلده دی دونیا،
فه رزه ندلیك بورچینگنی سبن نه نکلده ب ئوتدینگ

نه هه ننگه دل بیردنک، دلبنگ یالقبلی
ئینگ یوکسهك مه واکه ئورله قه لب ئاشه .

کوچمبزرگه ئه يتسب ته سه ددوق.
«مين سه خسي» - ديب قوينی ئاچلیدی.

ته نته نه که ، شادلککه تولدی
تاریم، زهره فشان، یورونکقاش بویی
ئاغاره نی چه لدی بورغو. ماتار له .
قیزبب کیتدی جوده جه نوبننگ تویی.

تاریم بویله ربه ئوچماقده یاوقور
غالبب ئاولادبمننگ خارمه س دولدولی
قوچاغنگ ئاچماقده جه نوب خه لقمکه
کومونزمنبگ کینگ وه ره وناق یولی

بوگون شادمانلیکم ئوزکه چه مینبگ
قانیم تامر بده قیلر ته نته نه
بیلدیمکی، هه لی بو شادلک نه ره فه سیدر
خه قسقی قووانچله ر ئالدينده یانه .

تەنتە ئە

«تە كلىمە كاندەن نىفت چىقىدى»، دىپ
دىلنى شاد لە ب كىلدى خوشخە بە ر
تە شەنە بولب، جىم ئوتىرالمەي
كوك يىر تامان ئە يلە دىم سە فە ر.

كوككە ئىنتىق فە ووارە لە ر دەن
دېل سويونىب كىتىدى شو قە دە ر.
نىفتچىلە رنى بە غرىمگە باسب
دىدېم: «سىنگە موبارەك زە فە ر!»

تە كلىمە كان ئالاۋىن ئالماق
ئارزو ئىدى ئە زە لدەن بو يان
موددە للە ر ئە مە لگە ئاشدى.
راست ئە يلە نىب بول چە ر خى زە مان.

ئە جداد لە ر كە سىر بىن ئاچمە كە ن
تېلىسىمىنگ ھە م سىرىنىگ ئاچىلدى

كول، قه شقه ر، زه مان برسین قه راغه تدهن
بو كولگینگ تا نه به د هیچ نوزولمه سین.
تاجینگده یاقوت جامده ی زینه تله رینگ
سه قله نسین تا نه به د هیچ بوزولمه سین،
خه لقله رینگ نوسگن، دیدی سینی قه شقه ر،
قه ناتله ن، نوچگن کوککه قه نی، قه شقه ر.

نازو کیم ئویناب ئوسگه ن تومه ن بییی،
 هه لی هه م یاد ئیتدینگمی شو قنزینگنی؟
 ئیککی یوز یاشگه کیرگه ن ککسه مه کان،
 کورگینگ کیلماقده می نازوگمینی؟
 ئون ئیککی مه قام سنده ته ره لگه ندی.
 قه ددینگنی ئاسمان قیلگه ن ئامانسا.
 قه رشمده ئالتن تاری جه ره نکلله یدی.
 سوزینگده ن مه قامله رنی په یدا قیلسه .
 ئادا بلی، دیانه تلی خه لقینگ شونداق،
 قاشده خورو غلمان ئویوله دبر.

مهماندوست، دیلکه ش ئنسان، له تافه تنگ
 قه لیمگه که و سه ر بولب قویوله دبر،
 خوش خونه ر، سه ننه ت بیله ن ته نیلگه نسه ن
 مین ئیمه س، ئاله م سینگه قایل ئیرور.
 ته ئامله ر، میوه له رنگ شونچه شرین.
 جه ننه تنگ ئیمه تبه ده ک تویوله دبر
 غوروریم، شه وکه تمینگ تاجی سین،
 ده یدیمه سمیز بر لبکسین باشی سین.

خە لقىنىڭ لە بلە رىدە كۆلكو كورسە م،
تومە ندىە تولقونلە نىب كۆلكو ئاقور.
كۆلرە نىگىدە ي خە يات رە نىكى تە نىسقى بولسە
باغلە رىنىڭ جە مالىدە چە تىنە سە نور.

خە ياجان خە يال بىلە ن سر لە شدى
خە ياللى ر ئە سر لە ردىن سوخبە ت ئاچدى.
ئە سر لە ر بىرىن-كىتىن توشدى گە پىگە ،
تىللادە ي تە رىخنىگدە ي كوز قە مە شدى
ئىلمو فە ن بايىدە سىن چولپان ئىدىنىڭ،
بىخساب يولدوز سىنىگە تىكىلماقەدە.
فە رابى، مە خمود چە قنە ب ئاسماننىگدە
سر لە رىنىڭ دە شتىگە نور توكىلماقەدە.
خاچب، مە شرەب، نىسارىي ئوسكە ن سىندە
فە راسە ت غە زىنە سىگە گە نجلە ر توككە ن.

ئە سر لە ر كۆلتاچىگە ياقوت بىزە ك
ئە تا قىلىب، تە رىخنىگى زە ردىە بىتىگە ن

قه شقه ر

نه سسلام، به ختی یار، نیی گوزهل قه شقه ر،
نه سسلام، نه وبه هار فه سلنده ی مه نزه ر.

مه ر قه دهم ئاستانه نكدهن كیر كه نیمده
قه دردان دیهقاننگنی كور كه نیمده
سونكسین خه یالله ر كه چومه ر مه ن شیر بن...
شو ئشچان، ئاق كوئگیل خه لق كورسه دیرمه ن،
فه راغه ت دهمله رده نه یش سورسه دیرمه ن

ئا، کیچه به لا-ته زا یبلله ر بده
ئسته کلله ر ئاسمانده ی توزب کیتکه ندر.
قه لدرغاچ منگ خیلده ئویه سالگه نده
شه مالله ر ئننی بوزب کیتکه ندر...
نه زیز ئاستانه نكدهن كیردیمو بوگون
بیر ئاله م شادمانلك باسدی ئویسنی
ئییهترام، تویغوله ردهن تاشدی ده ریا،
تولقمنی یووب ئوتسن گول بوینگنی

نه ددب شينر يازبش بيله ن بيرگه ئولکه ده کی
 نه ده بېي جهره يه نده هه م فه ئال ئشتراک ئته دی.
 ئوتورکسي خه لقله رننگ نه له مشومول بايلگی
 بولگه ن کلاسک ميراس نه مونه له ريني يغب
 نه شر قىلش، بوبوك ئه للامه له رننگ مه قبه ره-
 له ريني ته ميرله ش وه ئوله رننگ خاتيره له ريگه
 به غبشله ب يىغنه ر ئوتکه زيش که بى سه واپ
 ئشله رننگ ته شه ببوسکار يدير.

تونو- کون خه لق دهردى بيله ن خه منه فه س شائير
 وه ده ولت نه ربابى تومور داوامه ت نينگ شير له رده ن
 توزولگه ن بير گول دهسته نى سيز موخته رهم نه زم
 موخليسله رى ئيتباريگه خه واله قيلماقچيميز.
 مه زکور توپله مده کسى ئوزبه کچه له شتير يلگه ن
 شير له ر بوگونگى مه وجود نه لقباً بيله ن بيرگه ،
 تورکيى خه لقله ر قه ديمده ن فايده له نيب کيلگه ن ،
 ئويغور خه لقى تا شو کوئگه چه فايده له نيب کيله -
 ياتگه ن نادديي وه قوله ي ئه ره ب نه ليفباسيده هه م
 يازيلدى. دهسته خه ت موالفى سيفه تيده سيزنى
 خورسه ند قىلش ئومىدده موهه مده دهه مرايو.

که لامو ئە ووهل ئورنیده

شینجان ئویغور خو کومه تینبىنگ ره ئىسى، چونگو
کومونىستىك پلرتىيه سىنىنگ نه رپا بلریده ن بىرى
تومور داوامه ت شىرىيه تکه ئىخلاس قویگه ن ئىجاد-
کارله رده ن. خازىرگه چه شائىرنىنگ ئوچ شىرىبى
توپله مى ئىلان قىلسندى.

«مىن شىرىيه تده مومتاز شائىر بولمه سه مده ،
شىرىيه تىسىز خه ياتمىنى ته سه وورور قىلالمه يمه ن،-
دیدی شائىر «تىپانئشان شادلىكى» توپله ميگه يازگه ن
سوز باشىسىده،- ئىزله نمه سىلك، فىكر سىلك ياكى
يازمه سىلكده ن يامان نه رسه بولمه سه كىره ك مىن
هه مىشه ئىزله نىشنى، فىكرله شنى وه شوله رنىنگ
نه تىجه سى ئوله راق بىر ناز يازشنى هه م نه فزه ل
دىب بىله مه ن».

شائىرنىنگ ئانه يورتى زه مىنى، ته شو بىشله ر-يو،
ئاده مله رى خه قىده گى بىر كور بىشده ئاددىي،
شائىرنىنگ ئانه يورتى زه مىنى، ته شو بىشله ر-ئو،
جازىبه لى شىئرله رى ئوقووچىنى لاقه يد قالدىر-
مه يدى.

تۇمۇر دەۋامەت

جارانگلاسىن ئويغۇر دوتارى

«فان» نە شىرىياتى

ناشكەنت - ۱۹۹۳